

- wydatki ogółem budżetu w wysokości 1.407.821.495 zł, w tym wydatki bieżące 1.282.374.098 zł i wydatki majątkowe 125.447.397 zł,
- przychody w wysokości 113.034.347 zł,
- rozchody w wysokości 33.236.448 zł.

Prognozowane dochody ogółem są niższe od zaplanowanych wydatków ogółem o 79.797.899 zł. Deficyt ten ma zostać sfinansowany pożyczką długoterminową zaciągniętą na rynku krajowym oraz niewykorzystanymi środkami pieniężnymi na rachunku bieżącym budżetu, wynikającymi z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach oraz wynikającymi z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków. Sugeruje się dodanie w załącznikach nr 5 i 6 paragrafów klasyfikacji budżetowej przy poszczególnych pozycjach przychodów i rozchodów.

Prognozowane dochody bieżące są niższe od planowanych wydatków bieżących o 47.239.596 zł. Skład Orzekający ustalił, że miasto Bytom zaplanowało w budżecie na 2026 r. przychody, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8, może zatem do równoważenia budżetu w części dotyczącej dochodów i wydatków bieżących doliczyć przychody z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach oraz wynikających z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków.

Wątpliwość budzi jednakże kwota tych przychodów, bowiem analizując sprawozdanie Rb-NDS za III kw. 2025 r. gdzie wykazano, że miasto dysponuje środkami z tego tytułu w wysokości 23.317.955,83 zł, z czego po ostatnich zmianach dokonanych uchwałą Nr XXIII/202/25 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 października 2025 r. do budżetu roku 2025 zaangażowano 12.074.048 zł, to do dyspozycji w roku 2026 pozostało jedynie 11.243.907,83 zł a nie 13.034.347 zł. Wskazuje się na konieczność przeanalizowania tych wielkości i zaangażowanie na rok 2026 faktycznie pozostających do dyspozycji przychodów.

Niezależnie od równoważenia części bieżącej budżetu ww. przychodami i tak w dalszym ciągu występuje deficyt operacyjny. Zgodnie z epizodycznym przepisem art. 296a ust. 2 ustawy o finansach publicznych w latach 2024-2029 jednostka samorządu terytorialnego może w danym roku budżetowym przekroczyć relację, o której mowa w art. 242 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, jeżeli w latach 2022-2029 suma przekroczeń tej relacji w poszczególnych latach nie będzie wyższa od sumy nadwyżek wynikających z tej relacji w poszczególnych latach. Na podstawie sprawozdawczości budżetowej za okres 2022-2024, planu budżetu roku 2025 oraz projektu wieloletniej prognozy finansowej na lata 2026-2046, ustalono, że miasto powinno spełnić wskazany przepis.

Skład Orzekający powziął jednak wątpliwości czy optymistyczne planowanie osiągnięcia nadwyżki operacyjnej w latach 2027-2029 w łącznej kwocie ponad 300 mln zł jest możliwe. Uwzględniając bowiem historyczne dane jest to w ocenie Składu wielkość mało realna do osiągnięcia.

Wskazuje się zatem na konieczność podjęcia trudnych, ale koniecznych decyzji oszczędnościowych w zakresie wydatków bieżących, aby ambitne założenia wypracowania nadwyżek operacyjnych były możliwe.

Skład Orzekający dostrzega istotne zmniejszenie prognozowanych dochodów na 2026 r. szczególnie w pozycji subwencja ogólna. Według wyliczeń przedstawionych w objaśnieniach do projektu wieloletniej prognozy finansowej miasta Bytomia na lata 2026-2046 (str. 59-60) ubytek miasta w roku 2026 w porównaniu do planu pierwotnego na 2025 wynosi 61.646.196,49 zł, a w stosunku do planu po zmianach na 30 września 2025 r. wynosi aż 76.664.760,49 zł. Zwiększenie szacowanych wpływów miasta z udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (z PIT i CIT) nie równoważy tego spadku. Szczegółowe wyliczenia miasta w tym zakresie wskazują, że cyt. *„Porównanie poziomu dochodów jednostek samorządu terytorialnego w powyższym zakresie w odniesieniu do źródeł transferowych z budżetu państwa wskazuje na rażący spadek w roku 2026 względem roku 2025 aż o 17 599 761 zł (...)”*.

Niepokojący w tej sytuacji jest dla Składu Orzekającego fakt odroczenia bieżących płatności roku 2025 i przeniesienia ich na rok 2026. Według informacji Prezydenta Bytomia wysokość płatności z tytułu składek za rok 2025 odroczonych decyzjami Przewodniczącego Zarządu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii wynosi 43.379.473 zł. Kwota ta obciąża budżet roku 2026. W trudnej sytuacji finansowej budżetu miasta Bytomia (deficyt operacyjny, niższa wysokość subwencji na rok 2026) przeniesienie bieżących płatności na rok 2026 dodatkowo pogłębia trudności finansowe miasta. Jeśli w roku bieżącym, przy wyższych niż szacowane na 2026 rok dochodach otrzymywanych z budżetu państwa, miasto Bytom nie jest w stanie uregulować bieżących płatności, to obciążenie nimi dodatkowo jeszcze roku 2026 musi budzić bardzo poważny niepokój co do kondycji finansowej miasta, szczególnie w zakresie bieżącej płynności finansowej.

Kwoty zaplanowanych rezerw (ogólnej i celowych, w tym na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego) spełniają wymogi, o których mowa w art. 222 ust. 1-3 ustawy o finansach publicznych oraz w art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122 z późn. zm.).

W projekcie uchwały wyodrębniono, zgodnie z art. 237 ust. 1 ustawy o finansach publicznych dochody i wydatki związane ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego wynikającymi z odrębnych ustaw.

Skład Orzekający ustalił na podstawie planu wydatków na zadania własne miasta, że łączna kwota wydatków w rozdziale 90002-Gospodarka odpadami komunalnymi wynosi 48.807.272 zł (załącznik nr 3), co przy wysokości dochodów z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi 46.337.400 zł (§8 ust. 3 treści projektu uchwały i załącznik nr 1) wskazuje, że miasto

będzie korzystać z możliwości dopłaty do systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę umożliwiającą takie działanie.

Projekt uchwały budżetowej zawiera, zgodnie z art. 214 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, załącznik o dotacjach udzielanych z budżetu miasta oraz plan dochodów rachunku dochodów jednostek, o których mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, oraz wydatków nimi finansowanych.

W budżecie miasta Bytomia wyodrębniono środki z przeznaczeniem na budżet obywatelski, określając konkretne zadania przyjęte w jego ramach do realizacji. Zwraca się jednak uwagę, że wysokość środków na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego jest niższa niż 0,5% wydatków gminy zawartych w sprawozdaniu z wykonania budżetu roku 2024 (winno być co najmniej 6.304.318,68 zł), co poddaje w wątpliwość spełnienie wymogu wynikającego z przepisu art. 5a ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153).

Z uzasadnienia do projektu wynika, że cyt. „W wyniku przeprowadzonego głosowania mieszkańcy miasta wybrali projekty, których łączna wartość przekroczyła przewidziane na ten cel środki finansowe, w związku z czym do realizacji wybrano projekty o łącznej wartości 6 293 675 zł.,

W ocenie Składu sytuacja taka nie upoważnia do zmniejszenia wysokości środków budżetu obywatelskiego, których wysokość określa przepis ustawowy poprzez sformułowanie „co najmniej 0,5% wydatków”, czyli nie może to być wysokość niższa.

Do zakresu przewidzianych dla Prezydenta Bytomia upoważnień nie wnosi się zastrzeżeń.

Skład Orzekający przyjmuje wyjaśnienia zaprezentowane w objaśnieniach do projektu wieloletniej prognozy finansowej w zakresie zaplanowanych w roku 2026 wydatków na obsługę długu w wysokości niższej niż w roku 2025 pomimo zaplanowania nowego zobowiązania w postaci pożyczki w wysokości 100 mln zł i wzrostu tym samym kwoty długu w porównaniu do 2025 r. Skład wyraża nadzieje, że spłata obligacji w I półroczu, a także spadek stóp procentowych i warunki zaciągnięcia nowego długu pozwalają na przyjęcie takiej wysokości kosztów obsługi. Zwraca się jednak uwagę na konieczność bieżącego monitorowania tych wydatków i ich ewentualnego uaktualniania w zależności od zaistniałej sytuacji.

Z przedstawionego, wraz z projektem budżetu, projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej wynika, że relacja określona w art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych kształtować się ma w sposób umożliwiający uchwalenie budżetu miasta Bytomia na 2026 rok. Skład pozytywnie ocenia deklarację zawartą w objaśnieniach do projektu wieloletniej prognozy finansowej cyt. „ *iż każdorazowa zmiana składowych wpływających na spełnienie relacji określonej przepisami art. 243 ustawy o finansach publicznych podlegać będzie wnikliwej analizie, celem niedopuszczenia do braku tej relacji*”.

Biorąc pod uwagę dokonane ustalenia, przedłożony projekt uchwały w sprawie uchwały budżetowej miasta Bytomia na 2026 rok zaopiniowano jak w sentencji uchwały.

Od niniejszej uchwały Prezydentowi Bytomia przysługuje odwołanie do pełnego składu Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach, w terminie 14 dni od daty doręczenia.

Przewodniczący IV Składu Orzekającego
Krzysztof Róg